

LAVO Kempainen Outi

14.01.2016
JULKINEN

Asia

EU/OSA; Ehdotukset neuvoston asetukseksi aviovarallisuussuhteista ja rekisteröityjen parisuhteiden varallisuussuhteista

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 8/2011 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi asiakohdassa tarkoitettut asetusehdotukset 16.3.2011. Tavoitteena oli hyväksyä asetusehdotukset OSA-neuvostossa 3.-4.12.2015. Suomi ilmoitti kokouksessa hyväksyvänsä asetusehdotukset.

Päätöksenteon edellytyksenä olevaa yksimielisyyttä ei kuitenkaan syntynyt, koska Puola ja Unkari eivät hyväksyneet esitystä. Yksimielisyyden saavuttaminen ei näytä olevan todennäköistä myöskään lähitulevaisuudessa.

Tavoitteena on nyt hyväksyä asetusehdotukset ns. tiiviimmän yhteistyön muodossa. Oikeusministeriön saamien tietojen mukaan pyynnön tiiviimmän yhteistyön aloittamisesta komissiolle on tehnyt tähän mennessä 12 jäsenvaltiota, joiden joukossa ovat ainakin Espanja, Italia, Malta, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovenia ja Portugal. Komissio totesi joulukuun 2015 OSA-neuvostossa suhtautuvansa myönteisesti tiiviimmän yhteistyön käynnistämiseen.

Tämän U-jatkokirjelmän tarkoituksena on kertoa neuvottelutilanteesta ja linjata Suomen kanta tiiviimpään yhteistyöhön osallistumiseksi.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä luvan antamisen tiiviimmän yhteistyön aloittamiseksi. Suomi on myös valmis ilmoittamaan aikomuksestaan osallistua tiiviimpään yhteistyöhön. Osallistumisen edellytyksenä on, että yhteistyön sisältö ei neuvottelujen kuluessa merkittävästi muutu joulukuun 2015 OSA-neuvostossa käsiteltävien asetusehdotusten sisällöstä.

Perusteena Suomen kannalle on se, että Suomi on koko neuvottelujen ajan pitänyt EU-sääntelyä asiasta tarpeellisenä. Sääntely helpottaisi merkittävästi parisuhteen purkautumiseen liittyvien varallisuusasioiden hoitamista ja niissä asioissa annettujen päätösten tunnustamista silloin, kun asialla on liittymiä useampaan kuin yhteen jäsenvaltioon. Ottaen huomioon, että vain kaksi jäsenvaltiota vastusti asetusehdotuksia neuvostossa, hyvin laaja joukko jäsenvaltioita on todennäköisesti halukas hyväksymään asetusehdotukset tiiviimmän yhteistyön menettelyssä. Tavoitteena tulee perussopimuksen mukaisestikin olla se, että mahdollisimman moni jäsenvaltio osallistuu yhteistyöhön.

Pääasiallinen sisältö

Kokonaisuuteen liittyy kaksi erillistä asetusehdotusta, jotka sisältävät kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksiä aviopuolisoiden ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolten varallisuussuhteista. Asetuksia sovellettaisiin muun muassa puolisoiden omaisuuden jakamiseen parisuhteen purkauduttua, kun tapauksella on liittymiä useampaan kuin yhteen jäsenvaltioon.

Asetusehdotuksissa ehdotetaan säännöksiä siitä, minkä jäsenvaltion tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään varallisuussuhdetta koskevan asian ja minkä valtion lakia siihen sovelletaan. Lisäksi asetusehdotuksissa säädetään varallisuussuhteita koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta toisissa jäsenvaltioissa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Tiiviimmistä yhteistyöstä määrätään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 20 artiklassa sekä yksityiskohtaisemmin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 326–334 artiklassa. Tiiviimpi yhteistyö on aina viimesijainen keino, kun koko unioni ei voi saavuttaa yhteistyölle asetettuja tavoitteita kohtuullisessa ajassa.

Yhteistyön aloittaminen voidaan jakaa kahteen vaiheeseen. Ensin yhteistyölle on saatava neuvoston lupa, jota koskevat menettelysäännöt annetaan SEUT 329 artiklassa. Sen jälkeen yhteistyön yksityiskohtaisesta sisällöstä päätetään SEUT 330 artiklan mukaisesti.

Menettely käynnistyy yhteistyön aloittamista haluavien jäsenvaltioiden komissiolle esittämällä pyynnöllä. Jäsenvaltioilta on oltava vähintään yhdeksän. Mikäli komissio päätyy siihen, että tiiviimpi yhteistyö on perussopimusten edellytysten mukaista, se voi tehdä asiasta ehdotuksen neuvostolle. Komissio voi tällöin antaa samanaikaisesti kaksi erillistä lainsäädäntöehdotusta: ehdotuksen neuvoston päätökseksi, jolla lupa yhteistyöhön annetaan, ja ehdotuksen unionin säädökseksi, jolla yhteistyötä koskevat yksityiskohtaiset säännöt annetaan. Vaihtoehtoisesti komissio voi ensin antaa pelkästään ehdotuksen lupapäätökseksi ja valmistella erikseen annettavan varsinaisen säädösehdotuksensa.

Lupapäätöksen oikeusperustana on 329 artiklan 1 kohta, jonka toisen alakohdan mukaan neuvosto antaa luvan yhteistyön käynnistämiseen (SEU 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti) määräenemmistöllä. Lupapäätöksen tekemiseen ja mahdolliseen äänestykseen neuvostossa osallistuvat myös ne jäsenvaltiot, jotka päättävät jäädä yhteistyön ulkopuolelle.

Edellytysten täyttymistä tarkastelee myös Euroopan parlamentti, jonka on annettava hyväksyntänsä yhteistyölle (SEUT 231 artiklan mukaisesti) annettujen äänten enemmistöllä.

Tiiviimmän yhteistyön keskeisiä elementtejä on se, että yhteistyöhön voi milloin tahansa sen aikana liittyä jokainen jäsenvaltio. Komission ja yhteistyöhön osallistuvien valtioiden on pyrittävä edistämään mahdollisimman monen jäsenvaltion osallistumista. Lisäksi yhteistyössä on noudatettava perussopimuksia ja unionin oikeutta. Tiiviimmässä yhteistyössä käytetään unionin toimielimiä ja sen toimivaltuuksia perussopimusten mukaisesti. Tiiviimmän yhteistyön puitteissa hyväksytyt säädökset eivät ole osa unionin

säännöstöä (acquis). Ne sitovat ainoastaan yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita eikä unioniin myöhemmin liittyvillä valtioilla ole velvollisuutta hyväksyä niitä.

Tiiviimpi yhteistyö toteutetaan unionin säädösten avulla, jotka annetaan perussopimusten määräysten ja menettelysääntöjen mukaisesti. Näin ollen kaikki yhteistyötä koskevat säädökset on annettava asianmukaisesti valitun substanssioikeusperustan nojalla ja siinä säädetyn menettelyn mukaisesti. Myös parlamentin rooli lainsäädäntömenettelyssä määräytyy substanssioikeusperustan mukaisesti.

Nyt kyseessä olevat asetukset perustuvat SEUT 67 artiklan 4 kohtaan ja 81 artiklan 3 kohtaan (yksimielisyys neuvostossa ja Euroopan parlamentin kuuleminen).

Käsittely Euroopan parlamentissa

Vastuuvaliokuntana Euroopan parlamentissa on JURI-valiokunta, jossa esittelijänä on Alexandra Thein. Valiokunta hyväksyi asetusehdotuksia koskevat mietintönsä kokouksessaan 10.9.2013.

Kansallinen valmistelu

U-kirjelmää valmisteltaessa asetusehdotukset olivat lausuntokierroksella. Luonnokset U- ja U-jatkokirjelmiksi on käsitelty oikeudelliset kysymykset – jaostossa (jaosto 35) kirjallisessa menettelyssä.

Eduskuntakäsittely

Asetusehdotuksista on informoitu eduskuntaa U-kirjeellä toukokuussa 2011 ja jatkokirjeillä marraskuussa 2013 ja marraskuussa 2015. Lakivaliokunta on antanut asiasta lausunnot LaVL 11/2011 vp, LaVL 25/2013 vp ja 10/2015 vp.

Asetusehdotuksia on käsitelty suuressa valiokunnassa osana seuraavien OSA-neuvoston kokousten valmistelua: 6.-7.12.2012, 4.-5.12.2014 ja 3.-4.12.2015.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Käsitelty vuonna 2011 U-kirjelmässä, jonka yhteydessä on pyydetty myös lausunto Ahvenanmaan maakuntahallitukselta. Ahvenanmaalla ei ole toimivaltaa asetusten soveltamisalalla, eivätkä asetukset vaikuta Ahvenanmaan maanhankintalain säännöksiin.

Taloudelliset vaikutukset

Komissio on tehnyt ehdotuksista vaikutusarvioinnin, joka löytyy asiakirjasta SEC(2011) 327 lopullinen. Suomessa asetusten hyväksymisestä ei aiheudu taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Asetusehdotukset 14651/15 JUSTCIV 276 ja 14652/15 JUSTCIV 277

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

OM, lainsäädäntöneuvos Outi Kemppainen, puh. 02951 50260

EUTORI-tunnus

EU/2011/0858

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
